

Het belang van het zoönosekeurmerk

Carlijn ter Bogt (GD) en Wilma Wolters

Het zoönosekeurmerk levert binnen de Duurzame GeitenZuivelKeten dit jaar 10 punten op.

Hoe zit dit keurmerk in elkaar en waarom is het zo belangrijk?

Zoönosen zijn ziekten die van dier op mens overdraagbaar zijn. Het GD keurmerk Zoönosen bestaat tien jaar en inmiddels nemen ongeveer 1.500 bedrijven in Nederland deel aan dit keurmerk. Carlijn

ter Bogt van de GD vertelt dat ruim 60 beroepsmatige geitenhouders een zoönosekeurmerk hebben. "Deelnemers aan het Keurmerk Zoönosen kunnen aantonen dat zij maatregelen nemen om zoönosen te voor-

Samen werken aan diergezondheid

Zoönosen*-verantwoord bedrijf

Dit bedrijf voldoet aan de eisen van het GD Keurmerk Zoönosen

*Zoönosen zijn ziekten die overdraagbaar zijn van dieren op mensen.

komen en de kans op besmetting te beperken.” Ter Bogt weet dat steeds meer dierhouders vragen krijgen over de risico’s van dieren voor bezoekers, medewerkers of omgeving.

Positieve invloed

In de melkgeitenhouderij kunnen onder andere de volgende zoönoseverwekkers een rol spelen: *Coxiella burnetii*, *Chlamydia abortus*, *Listeria monocytogenes*, *Toxoplasma gondii*, *Campylobacter* spp., *Salmonella* Typhimurium, *Corynebacterium pseudotuberculosis*, *Giardia duodenalis*, *Cryptosporidium parvum*. Van de besmettelijke oorzaken van

hunzelf, bezoekers van het bedrijf en omwonenden. Daarnaast kunnen we door dit onderdeel van de DGZK te maken, laten zien dat we als geitensector onze verantwoordelijkheid nemen en zorgvuldig omgaan met de risico’s van zoönosen. De bewaking van een aantal specifieke zoönosen is natuurlijk al geregeld en geborgd via programma’s vanuit de overheid (Q-koorts) en binnen Kwaliteit, dus het heeft niet zoveel zin om dat nogmaals binnen DGZK te doen. Het gaat dus puur om een stuk bewustwording onder geitenhouders en als sector pro-actief bezig zijn.”

Bogt. Zaken die soms aangepast moeten worden zijn vaak kleine dingen zoals het neerzetten van een prullenbak, het ophangen van een informatiebord of het afsluiten van een mestopslag of kadaverplaats.”

De toekenning van het keurmerk wordt elk jaar opnieuw via de eigen dierenarts getoetst aan de hand van de checklist. De checklist zelf wordt ook ieder jaar onder de loep genomen en indien nodig aangepast aan de actualiteiten. Voor meer informatie over het keurmerk of het inzien van de checklist, zie www.gddiergezondheid.nl/keurmerkzoonosen.

Punten voor keurmerk

Het hebben van het zoönosekeurmerk levert in het duurzaamheidsplan voor 2018 10 punten op. Een aantal geitenhouders heeft de wens geuit dat het onderwerp zwaarder mag wegen binnen de DGZK, gezien alle maatschappelijke vragen en zorgen rondom zoönosen. “Dus misschien wordt het aantal punten in 2019 nog wat hoger”, aldus Van der Toorn.

Bewustwording over risico's zoönosen groeit door dit keurmerk

abortus is een belangrijk deel zoönotisch. Ter Bogt legt de werking van het keurmerk uit: “Deelnemers aan het Keurmerk Zoönosen nemen preventieve maatregelen, zoals het aanbieden van een handenwasgelegenheid en schone bedrijfskleding, en bij het optreden van problemen proberen ze de oorzaak te achterhalen om vervolgens gerichte maatregelen te kunnen nemen, bijvoorbeeld bij verdenking van abortus door een infectieuze aandoening.” Zo worden de risico’s voor mensen verkleind. Het keurmerk heeft daarmee een positieve invloed, niet alleen voor de deelnemer, maar ook voor de geitensector in het algemeen. “Denk hierbij aan het imago van de sector, de toenemende overheidsbemoediging, het kan helpen bij een aansprakelijkheidsstelling en het is een gebaar naar bezoekers. Dit alles doordat je bewustwording groeit en je de risico’s op zoönosen aantoonbaar verkleint. De buitenwacht ziet dat de geitenhouder en daarmee ook de hele sector er bewust mee bezig is.”

Bewustzijn

Dit bewustzijn rond zoönosen is precies de reden waarom het keurmerk is opgenomen in het programma Duurzame GeitenZuivel-Keten, vertelt programmaleider van de DGZK Karin van der Toorn. “Geitenhouders gaan door het (samen met de dierenarts) invullen van de lijst bewuster bezig met de risico’s van zoönosen ten aanzien van bijvoorbeeld

Checklist

Om in aanmerking te komen voor het keurmerk vul je, samen met de eigen dierenarts, een checklist in. In deze checklist staan algemene vragen over onder andere hygiëne, aanwezige faciliteiten, rol van de dierenarts op het bedrijf, omgang met zwangere vrouwen, registraties van aan- en afvoer, ziekteproblemen en sterfte van dieren en registratie van bezoekdata van dierenarts inclusief bevindingen en behandeling, en daarnaast vragen over informatievoorziening voor de bezoeker. Daarnaast zijn er voor geiten specifieke vragen opgenomen over onder andere geboortes en abortus, zoals het hebben van een abortusprotocol op het bedrijf, de oorzaak vaststellen bij verdenking van abortus van een infectieuze aandoening en de hygiëne in de kraamstal. Na retourzending van de checklist ontvang je een score voor de zoönosepreventie. Bij een score van 60 procent of meer is het bedrijf een zoönosen-verantwoord bedrijf en ontvangt het een keurmerk bordje met daarop de keurmerkzegel voor dat jaar. Deze 60 procent moet gescoord worden op elk los onderdeel van de checklist en wordt gezien als voldoende. Natuurlijk moet blijven verbeteren en een hoger percentage scoren altijd een doel blijven en in de praktijk zien we dat dit ook gebeurt.

“Op veel geitenbedrijven hoeven de houders niet veel aan te passen om aan de normen voor het keurmerk te voldoen”, weet Ter

Een stukje goodwill

Geitenhouder Martin Tuinte in Eibergen heeft nu 2 jaar het bordje ‘Zoönosen-verantwoord bedrijf’ aan de stal hangen. Sinds die tijd krijgt hij van bezoekers wel eens vragen over de diergezondheid, voor die tijd eigenlijk niet. “Ik heb het keurmerk omdat het past in het duurzaamheidsdenken. Met weinig inspanning kweek ik zo een stukje goodwill, ik zie het toch een beetje als een *license to produce*.” Tuinte heeft de lijst met vragen ingevuld en kreeg op basis daarvan het keurmerk, hij hoefde niets aan te passen. “Ja, het keurmerk is voor iedereen haalbaar. En het zou mooi zijn als iedere geitenhouder het straks heeft. Zo laten we als sector zien dat we, met goedkeuring van de dierenarts, doen wat we kunnen.” Aan het begin van elk jaar vult Tuinte de lijst opnieuw in, samen met de dierenarts als die langskomt voor het bedrijfsbehandelplan en de scapiestatus. “In euro's weet ik niet wat het keurmerk me oplevert, maar het is zeker waardevol om je verantwoordelijkheid te nemen aangaande diergezondheid. Dat geldt voor de hele sector.”